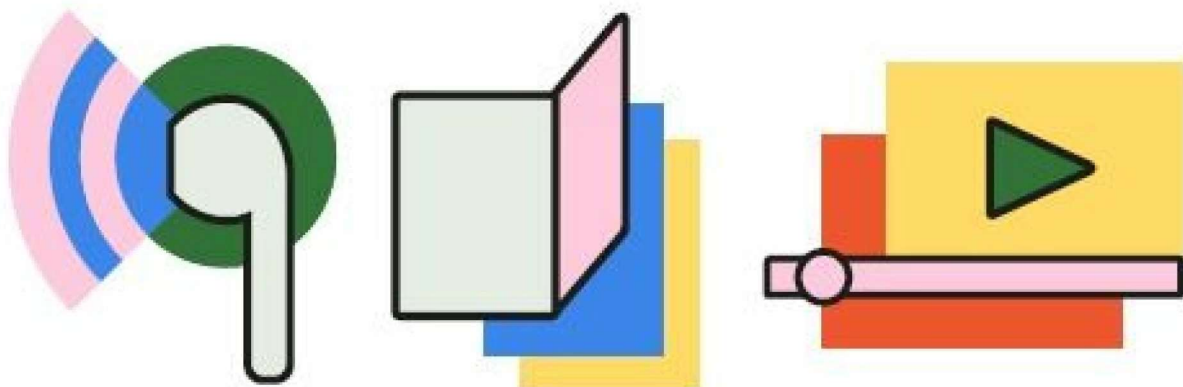

Anmeldelse:

Bekymrende bekymringer

Antologien *(Farve)blinde vinkler* giver et virkelig velskrevet og forskningsbaseret indblik i, hvordan gode intentioner om at styrke forskellighed og mangfoldighed kommer til kort overfor strukturer og samfundsmæssige diskurser, som

kategoriserer forskellige børn og unge som afvigere og uden
for normen

Ove Christensen

IDEHISTORIKER & LÆRERUDDANNER

PUBLICERET Onsdag 04. oktober 2023 - 08:27

ANNONCE:

Fakta:

(Farve)blinde vinkler - om racialisering, ulighed og andet

Dagtilbud, skole og uddannelse skal bidrage til den enkeltes alsidige udvikling som menneske. Meget tyder dog på, at den alsidige udvikling kan være noget ulige fordelt mellem forskellige børn og unge, blandt andet fordi nogle af dem skal kæmpe med begrænsende kategoriseringer fra omverden.

Nogle af disse begrænsninger dokumenteres forsknings- og erfaringsmæssigt i antologien '(Farve)blinde vinkler', der er redigeret af Iram Khawaja og Laila Lagermann.

Antologien dækker områderne dagtilbud, grundskole, ungdomsuddannelse og videregående uddannelse. Selvom der er en klar overvægt af artikler om grundskole, er det rigtig godt (og nødvendigt), at de øvrige områder også dækkes for at give et bredere billede af, hvordan nogle børn og unge begrænses i deres opvækst på trods af alle gode pædagogiske hensigter.

Bogens fokus er på de kategoriseringer, der følger med hudfarve og andre synlige markører af anderledeshed såsom hår, skæg og tørklæde i forhold til forestillingen om en

af at være rigtig dansk(er). Kategorier som 'muslimsk' eller 'af anden etnisk herkomst' er ikke blot neutrale, men kan slæbe en række forskellige opfattelser med sig, som presser børn og unge ind i kasser, som de kan have vanskeligt ved at bryde ud af. Pædagogik kommer til at handle om at tilpasse efter en norm, hvor det homogene bliver et mål, uanset eventuelle intentioner om mangfoldighed og forskellighed.

Nour Husein skriver blandt andet i sin artikel 'Mellem stigmatisering og ingenmandsland': "Aktuel kvalitativ forskning på området etnicitet, børn og skole har vist, at den danske folkeskole, trods dens intention om at inkludere, marginaliserer de etniske minoritetsbørn gennem en praksis, der ikke påskønner de videnskæssige, sproglige og

kulturelle kompetencer, som de bringer med sig i skolen". Dette citat samler fint op på en pointe, der går igen i samtlige de 16 tekster, som bogen består af.

Pointen er ikke primært, at pædagoger og lærere som personer har en racistisk tilgang til elever, der ser anderledes ud end den gennemsnitlige hvide elev, selvom det også findes. Det er blikket på en elev som anderledes, der er med til at bestemme, at det anderledes kommer til at udgøre en pædagogisk udfordring. Hvis man betragter en brun pige ud fra en forestilling om, at hun af familien bliver undertrykt og underlagt et 'forældet' kønsrollemønster, så er man med til at lukke ned for en forståelse af pigen såvel som af hendes familie. Forforståelser, der følger en kulturelt etableret stereotyp,

erstatter en oprigtig nysgerrighed for pigen og hendes livsverden. Man kan her tale om, at pigen og hendes forældre positioneres på en bestemt måde, som kan være svær at bryde, da det kræver rigtig mange ressourcer at foretage en modpositionering.

ANNOUNCE:

Mange minoritetsbørn oplever at blive set som et eksemplar eller en repræsentant for en gruppe. Så pigen med tørklæde bliver (ofte) set gennem et filter af en stereotypificeret muslim. Hun er nok sådan en, der bliver tvunget til at bære tørklæde, og

det skyldes hendes kulturelle baggrund. Pigen gøres således til et udtryk for noget, der ikke nødvendigvis har noget med hende at gøre - og under alle omstændigheder bliver mere eller mindre entydigt bestemt ved sin baggrund. Hun mødes ud fra en bekymring om, at hun nok skal støttes for at blive en 'rigtig dansker' med danske værdier, der hylder frihed og lighed.

**Får Klods Hans-prisen for ph.d.
om multikulturelle tekster i**

Ud fra den bedste intention om at støtte minoritetsbørn kommer pædagogiske tilgange til at gøre dem anderledes; de bliver stigmatiseret. Man taler her om minorisering, racialisering og andetgørelse. Mange minoritetsbørn presses ind i en ramme, som de ikke kan komme ud af, da enhver modstand kan blive set som en bekræftelse på, at de er underlagt et kulturbestemt pres. Så på den ene side bliver minoritetsbørnene set som nogle, der har behov for beskyttelse, men samtidig bliver de presset til ikke at være dem, de er. Blandt andet Simone Stegeager taler om denne dobbelthed, når hun i 'Racialisering i børnehaven' siger: "Flygtede børn er historisk set blevet set som

på én gang særligt sårbare, ofre for voldelige konflikter og med behov og ret til beskyttelse og særlig omsorg. Samtidig er flygtede børn gennem historien set på som en gruppe særligt robuste børn, som skal tilpasses og indordne sig i de lande, de får ophold i”.

I mødet med det flygtede eller indvandrede barn foregår der en racialisering, der på mange måder trækker på en i dansk sammenhæng negligeret (undertrykt og fortiet) forbindelse til en kolonial tænkning af, at den vestlige civilisation er normen og normaliteten, og hvis man afviger fra denne, er man allerede i udgangspunktet for det første unormal, men for det andet mindre værd som menneske. Dette er ikke en bevidst og formuleret forestilling hos de fleste, men er alligevel en konsekvens af den

andetgørelse, der foregår, når hvide mellemklasseværdier, forestillinger og sprog gennemsyrrer den pædagogiske praksis. Racialisering er et udtryk for en strukturelt betinget synsmåde, som ifølge Marta Padovan Özdemir har "sat sig som en velmenende racistisk struktur i pædagogisk praksis" i Danmark (og mange andre steder).

danske drenge i skolen

Modvilje og
forskelsbehandling

Ja, ja, vi kender godt hans type

...

I antologien finder man også artiklen 'Påtvungne bekymringer' af Reva Jaffe-Walter. Begrebet om påtvungne bekymringer stammer fra hendes bog 'Coercive Concern: Nationalism, Liberalism and the Schooling of Muslim Youth' fra 2016. I artiklen siger hun, at begrebet "peger på, hvordan velmenende bekymringer for en særlig gruppes ve og vel - der særligt retter sig mod integration og social kontrol af muslimske unge - påtvinges disse elever, og som af eleverne egentlig opleves som bidragende til yderligere andetgørelse, racialisering og marginalisering".

Hun henviser blandt andet til egne observationer i en dansk børnehave, hvor pædagogerne har bekymringer om børn fra

hjem, der bliver opfattet som muslimske. Blandt andet har pædagogerne en vurdering af en pige som alt for bekymret om sin lillebror, hvilket nok skyldes, at hun opdrages til at være hjælper for drengebørn. Hun fortolkes som et barn, der bliver opdraget til at indtage en underordnet (køns)rolle i en tænkning, hvor drengebørnene er forkælede prinser, der skal opvartes. Men Jaffe-Walter finder ud af, at det måske forholder sig helt anderledes, da hun laver sit etnografiske studie tæt på pigen.

Den bekymring, pædagogerne nærer, bliver påtvunget pigen, hvilket på den ene side betyder, at pædagogerne forsøger at rette op på den mangel, de mener, pigen besidder ved ikke at blive opdraget som fri og uafhængig (moderne kønsrolle). På den anden side

negligeres pigens egen baggrund, og der er ikke blik for, hvilke ressourcer hun kommer med. Hendes erfaringer bliver på denne måde ikke set som noget, der bidrager til fællesskabet. Den pædagogiske ide om inklusion kommer her til at betyde en form for assimilation, hvor pigen skal passes ind i en bestemt forestilling om 'det rette barn'.

Forsker og tidligere lærer: Vi skal tale om vores ubevidste fordomme

FARVEDE FORVENT- NINGER

**Sort hår og brun hud gør en
forskel. Tal om det!**

Der er også en række gode artikler, der peger på forskellige måder bevidst at arbejde med og mod en andetgørende pædagogik. Nadia Mansour peger på og giver eksempler med anvendelsen af en 'kulturel ansvarlig pædagogik'. Hun eksemplificerer ved at give et indblik i forskellige måder at arbejde med

multikulturel litteratur, der gennem den rette pædagogiske tilrettelæggelse bidrager til at gøre eleverne i stand til at forholde sig til og tale om de processer, der er på spil, når grupper er minoriserede. Det drejer sig om at få eleverne til at forholde sig bevidst til, hvordan blandt andet sproget og kategoriseringer fungerer - uden at blikket for det æstetiske og litterære trænges i baggrunden.

Antologien er spækket med virkelig interessante, velskrevne og forskningsbaserede beskrivelser og analyser fra forskellige pædagogiske institutioner, som godtgør hvordan gode intentioner om at styrke forskellighed og mangfoldighed kommer til kort overfor strukturer og samfundsmæssige diskurser, som

kategoriserer forskellige børn og unge som afvigere og uden for normen. Bogen er et væsentlig bidrag til, at man kan få et indblik i en del af den normkritiske forskning. Bogens fokus er især på minorisering i forhold til synlig hudfarve og lignende, men nogle af de samme tendenser til andetgørelse kan ses i forhold til eksempelvis social klasse eller seksuel orientering, hvilket Laila Lagermanns nylige udkomne [Socialt retfærdig pædagogik](#) også demonstrerer.

FLYGTNINGE

ANMELDELSER

TOSPROGEDE

PÆDAGOGIK

ANNONCE: